herpy

AGAMY

Mwanza Flat-headed Agama

Agama mwanzae

Agama mwanzae to dzienna agama skalna z sawann i półpustyń Afryki Wschodniej. Dominujący samiec ma ciemnoniebieskie ciało oraz czerwoną lub fioletową głowę, szyję i barki. Gatunek jest szybki, dobrze się wspina i potrzebuje przestronnego, suchego terrarium z bardzo ciepłym miejscem do wygrzewania i silnym UVB.

Rodzina: Agamidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**15-23 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**15 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Skalny i naziemny**
Środowisko	**Półpustynia, sawanna i tereny skaliste**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**90 × 60 × 60 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**28-35 °C**
Miejsce wygrzewania	**40-45 °C**
Temperatura w nocy	**20-24 °C**
Wilgotność	**20-40%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**5-7 jaj**
Inkubacja	**60-90 dni** przy 26-29 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Agama mwanzae to średniej wielkości agama skalna o spłaszczonej głowie. Dominujący samiec ma ciemnoniebieskie ciało oraz czerwoną lub fioletową głowę, szyję i barki; samica jest brązowa i trudno ją odróżnić od samic innych agam. Barwy samca znikają, gdy jest zestresowany, wychłodzony lub podporządkowany, i wtedy przypomina samicę. To właśnie barwy samca sprawiły, że gatunek stał się popularny w terrarystyce.

Dorosłe osobniki osiągają 15-23 cm długości razem z ogonem.

Gatunek opisano w 1923 roku jako odmianę *Agama lionotus*, później traktowano go jako podgatunek *Agama agama* i *Agama planiceps*, a od 1991 roku uznaje się go za odrębny gatunek. Często bywa mylony z *Agama agama*.

A. mwanzae jest szybka i czujna; to zwierzę do obserwowania, a nie do brania na ręce. Można ją przyzwyczaić do krótkiego trzymania w dłoni, ale nie szuka kontaktu. Może dożyć 15 lat.

Występowanie i środowisko

Agama mwanzae występuje w Afryce Wschodniej: w Tanzanii, Kenii i Rwandzie. Miejscem typowym jest Shanwa koło Mwanzy nad Jeziorem Wiktorii w północno-zachodniej Tanzanii, a gatunek spotyka się m.in. w Serengeti i Masai Mara.

> **Naturalny zasięg:** Tanzania, Kenia i Rwanda.

ŚRODOWISKO

Agama mwanzae zamieszkuje sawanny i półpustynie, gdzie w południowym upale wygrzewa się na skałach i kopjes, granitowych wyspach skalnych wznoszących się ponad równinę. Skały zapewniają widok na okolicę i szczeliny, w których można się schronić.

Gatunek jest aktywny w dzień i żyje w grupach złożonych z dominującego, bardzo terytorialnego samca i kilku samic, często około pięciu. Podporządkowane samce mają stonowane barwy. Zalecając się do samicy, samiec kiwa głową i nią potrząsa.

Hodowla

TERRARIUM

Agama mwanzae jest utrzymywana i rozmnażana w niewoli, ale jej hodowla jest opisana jedynie skąpo. Dane dotyczące rozrodu zaczerpnięto od blisko spokrewnionej *Agama agama*.

Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 90 × 60 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość). Samiec z dwiema samicami potrzebuje co najmniej 120 × 60 × 60 cm. Gatunek dobrze wspina się po kamieniach i pionowych powierzchniach, więc terrarium powinno mieć skalne konstrukcje sięgające wysoko, ale najważniejsza jest powierzchnia dna.

Zastosuj podłoże z piasku z niewielką domieszką ziemi o grubości 5-8 cm. Urządź terrarium płytami łupkowymi, płaskimi kamieniami i korą korkową, aby zwierzę mogło się wspinać, obserwować otoczenie i mieć kryjówki w kilku strefach temperaturowych. Wszystko musi stać stabilnie. Pokrywa musi zapewniać dobrą wentylację i dawać się zamknąć na zamek, bo zwierzę jest szybkie. Usuń niezjedzone owady przed zgaszeniem światła.

TEMPERATURA

Agama mwanzae potrzebuje wyraźnego gradientu. Temperatura powierzchni w miejscu do wygrzewania powinna wynosić 40-45 °C, mierzona termometrem na podczerwień. Ciepła strona terrarium powinna mieć 30-35 °C, a chłodna około 28 °C. Użyj spotu halogenowego nad płaskim kamieniem lub płytą łupkową i podłącz wszystkie źródła ciepła do termostatu.

W nocy lampy się wyłącza, a temperatura może spaść do 20-24 °C. Jeśli w pomieszczeniu jest chłodniej, stosuje się nieświecącą promiennik ceramiczny sterowany termostatem. Zbyt niskie temperatury prowadzą do złego trawienia i infekcji dróg oddechowych, a samiec traci barwy.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 20-40 %. Zawsze trzymaj w terrarium niską, stabilną miskę ze świeżą wodą i wymieniaj wodę codziennie, bo gatunek dużo pije. Raz lub dwa razy w tygodniu lekko spryskaj ściany, aby zwierzę mogło pić także krople. Zbyt suche powietrze powoduje problemy z linieniem, zwłaszcza na palcach i końcu ogona; róg z wilgotnym podłożem pomaga podczas linienia.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Agama mwanzae jest aktywna w dzień i dużo się wygrzewa, więc potrzebuje silnego światła i UVB odpowiadającego strefie Fergusona 3. Użyj świetlówki T5 HO 10-12 % w oprawie z odbłyśnikiem nad miejscem do wygrzewania i ciepłą połową terrarium. Odległość od świetlówki do miejsca wygrzewania zależy od lampy i siatki; sprawdź ją miernikiem UV. Chłodna strona powinna być zacieniona.

Zapewnij 12 godzin światła dziennie sterowanego wyłącznikiem czasowym. Świetlówki UVB tracą moc na długo przed widocznym osłabieniem światła, więc wymieniaj je zgodnie z zaleceniami producenta, zwykle co 12 miesięcy.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Agama mwanzae jest owadożerna. Podawaj urozmaiconą dietę z dobrze odżywionych owadów: karaczany i świerszcze jako pokarm podstawowy, a mącznik i drewnojad w mniejszych ilościach. Tłuste owady, takie jak larwy barciaka, służą wyłącznie jako przysmak. Owady mogą być najwyżej tak duże jak odległość między oczami zwierzęcia.

Młode karm codziennie, dorosłe trzy razy w tygodniu, aby nie otyły. Przy każdym karmieniu oprószaj owady wapniem bez D3, jeśli oświetlenie UVB jest prawidłowe, a co dwa tygodnie podawaj preparat witaminowy z D3. Można zaproponować trochę zieleniny, np. liście mniszka.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Agama mwanzae jest szybka, czujna i terytorialna. Nigdy nie trzymaj razem dwóch samców, bo walczą i zadają sobie poważne obrażenia. Samca można trzymać z jedną lub dwiema samicami w dużym terrarium z wieloma kryjówkami, aby samice mogły go unikać. Samiec, który widzi innego samca, może stracić barwy i przestać jeść.

Gatunek można przyzwyczaić do krótkiego, spokojnego brania na ręce, ale nie szuka kontaktu i jest tak szybki, że łatwo ucieka. Nigdy nie chwytaj zwierzęcia za ogon: agamy nie potrafią odrzucać ogona, a uszkodzony ogon nie odrasta. Zwierzę z dobrymi kryjówkami i kamieniami do wspinaczki jest spokojniejsze i częściej pokazuje barwy.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samiec *Agama mwanzae* ma niebieskie ciało oraz czerwoną lub fioletową głowę, a samica jest brązowa. Płeć łatwo rozpoznać u dorosłych, trudniej u młodych. Wiek osiągania dojrzałości płciowej nie jest udokumentowany dla tego gatunku; u *Agama agama* samice dojrzewają po 14-18 miesiącach, a samce po około dwóch latach. Przeznacz samicę do rozrodu dopiero wtedy, gdy jest w pełni wyrośnięta i w dobrej kondycji.

GODY I KOPULACJA

Samiec kiwa głową i nią potrząsa, zalecając się do samicy. Wpuść samca do samic w dużym terrarium z wieloma kryjówkami, aby samice mogły go unikać, i obserwuj zwierzęta: rozdziel je, jeśli samica ma rany lub przestaje jeść. Rozród udaje się ze zmiennym powodzeniem.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica z jajami staje się wyraźnie okrąglejsza. Daj jej pojemnik do składania jaj z 10-15 cm lekko wilgotnego piasku lub włókna kokosowego, w którym może kopać. Wielkość zniesienia nie jest udokumentowana dla tego gatunku; u *Agama agama* wynosi 5-7 jaj. Bez odpowiedniego miejsca samica może zatrzymać jaja, co może zagrażać jej życiu. Przed złożeniem jaj i po nim podawaj jej obficie pokarm i wapń, a najlepiej trzymaj ją oddzielnie od samca, gdy nosi jaja.

INKUBACJA

Ostrożnie wyjmij jaja, nie obracając ich, i umieść je w lekko wilgotnym wermikulicie w inkubatorze. W temperaturze około 29 °C wyklucie następuje po 2-3 miesiącach (60-90 dni). U *Agama agama* temperatura inkubacji decyduje o płci: 29 °C daje samce, a 26-27 °C samice. Nie jest udokumentowane, czy to samo dotyczy *A. mwanzae*, ale utrzymuj stabilną temperaturę.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Trzymaj młode oddzielnie od dorosłych w terrarium urządzonym tak samo, z wieloma kryjówkami i UVB. Karm je codziennie małymi owadami oprószonymi wapniem. Rozdziel samce w porę, bo stają się terytorialne.

Zdrowie i częste błędy

Większość chorób *Agama mwanzae* wynika z błędów w hodowli. Typowe problemy to:

- Osteodystrofia (metaboliczna choroba kości) przy zbyt małej ilości UVB i wapnia. Objawy to drżenie, miękkie kości i zdeformowane szczęki.
- Problemy z linieniem przy zbyt suchym powietrzu, zwłaszcza na palcach i końcu ogona.
- Infekcja dróg oddechowych przy zbyt niskiej temperaturze: świszczący oddech, śluz przy nozdrzach i otwarty pysk.
- Otyłość przy zbyt wielu tłustych owadach i zbyt małym ruchu.

- Robaki jelitowe, roztocza i inne pasożyty. Osobniki odłowione z natury często mają ich wiele, więc trzymaj nowe zwierzęta w kwarantannie i zleć badanie próbki kału.

Zdrowe zwierzę ma czyste oczy, pełny ogon i gładką skórę oraz chętnie je. Skontaktuj się z weterynarzem doświadczonym w leczeniu gadów, jeśli zwierzę chudnie, nie je lub oddycha z otwartym pyskiem.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.